

Kakaravaaralta Kruununhakaan

Tuli käydyksi herrojen Helsingissä. Lähettivät sivistymään. Turha vaiva, sanoivat kyllä eräät, ja toiset lisäsivät, että liian myöhäistä.

Vaan yrittänytähän ei laiteta! Helsinki on mukava paikka talvella, kun vain sattuu olemaan talvi. Nyt sattui. Keski-kaupungillakin oli lunta ja tuli lunta niin tiheään, ettei edes puhtaanapitolaite pysynyt ajan tasalla. Ilmakin vanhassa kaupungissa, jossa helsinkiläiset käyvät työssä ja huvittelemassa, sen mitä käyvät, oli tavallista puhtaampaa. Totuin siihen nyt suhteellisen hyvin, vaikka ero Erottajan ja Tapiolan välillä olikin huikea.

Oululaisia on Helsingissä paljon, mikä tiedetään kautta Suomen. Paljon niitä on varsinkin silloin, kun menee heitä oikein tapaamaan. Silti tapaaminen alkoi sopimatta, tilaamatta. Asemalla laukkuja siihen viijenkymmenen pennin säiliöön sijoittasani ja tapani mukaan möhliesani sen viiskymppisen ja avaimen kanssa (vaikka sitä voisi käydä harjoittelemassa Oulunkin asemalla), käveli ohi tyylikkään näköinen punakka herrasmies, baskeripäinen, aito oululaisen näköinen. Sanoin ääneeni, että onko se ite... Ja olihan se, Höösteenin Antti nimittäin. Ei oltu tavattu sitten sen suuren auringonpimennyksen, ja siitähän on aikaa jo monta vuotta. Vaan miksikäpä se keski-ikäinen vanha urheilija muutamassa vuodessa muuttuu. Terveisiä lähetti paitsi Varjakan saunaratalaisille muillekin tutuille.

Muista oululaisista en nyt sen enempää, joka paikkaan heitä riitti. Silläkin viikolla herättivät pahennusta vähän siellä ja täällä, kulttuurintekijäin piirissä niinkuin politiikankin. Anteksi, tulkohan tuohon nyt pukki? Eikö muka politiikka olisikaan kulttuuria? "Lukeeko poikasi papiksi", kysyi entinen isä toiselta ylioppilaan isältä, joka vastasi: "Päin vastoin tuomariksi, veit hyvä."

Helsingiläisillä on aina kiire. Se tarttuu meihin junaviemiin

Oulun osotekalenterin 1899—1900 etukansi. Tittelilehdellä julkaistaan ulosantajiksi Gösta Masalin & Ernst Haglund.

kohta asemahallista selvittyämme, varsinkin Kaivokadulla. Kerrotaankin isännästä, joka siihen saakka ehdittyään oli pysähtynyt vähäksi ajaksi odottamaan, ennenkuin lähti ylittämään katu-

sen, mielti vähän aikaa ja kääntyi takaisin ja kysyi seuraavaa pohjoiseen lähtevää junaa. Yritti se tarttua minuunkin, mutta sattui onneksi tuo pianistiystävä siihen, niin että ensimmäinen (Jatk. siv 8)

(Jatk. siv. 1.)

tuntti meni kaikessa rauhassa kaffea juoden.

Kyllä sitä vanhemmuuttaan vähän viisastuikin, usko pois. Nyt sattui pari, kolme kertaa niin omituisesti, että ehdin suorastaan käveleskellä ja katsella. Oli liian vähän aikaa, jotta olin siihen väliin voinut mitään ei-päiväjärjestykseen merkittyä lisätäkään. Seisahduin Senaatin torin kulmaukseen ja katselin niiltä sijoiltani maisemaa. Sitä kelpasi katsella. Yhtä ja toista liittyi itse vanhaan yliopistoonkin, jonka portaita muistan ensimmäisen kerran nousseeni kolmekymmentäyksi vuotta sitten, samoja portaita, joilla muistan takki levällään melkein riemusta kiljaisseeni joskus jonakin keväisenä päivänä jonkun vaikean piinan jälkeen. Mutta unohtuivat nämä yksilölliset muistot, katselin maisemaa kokonaisuutena, rakennushistoriallisena ja yleensäkin historiallisena muistomerkkinä. Engelin empire kauneimmillaan, mahtavimmillaan. Euroopan uljaimpia kaupunkinäkömiä. Mutta tämä ei ollut minun toteamukseni, vaan jonkun toisen. En nyt kyllä kuolemakseni muista, sanoiko näin vanha helsinkiläissyntyinen kollega, paljon maailmaa nähnyt, vaiko puolivihainen nuorenpuolinen maisteriystävä. Sanoi kumpi sanoi, en ole heidän kuitenkaan kummankaan kuullut turhia tuntelevan kotiseutunsa puolesta.

Kun oli aikaa, kävelin seuraavaan kulmaukseen katsomaan Helsingin vanhinta taloa, joka ei ole sen vanhempi kuin meidän Santaholman talomme Kauppurienkadun ja Aleksanterinkadun kulmauksessa eikä alkuunkaan niin vanha kuin Oulun lääninvankilan valkeaksi rapattu kivitalo, jos se on niin vanha kuin Vaaskivi sanoo sen olevan. Helsingin vanhimman

koko "risti", jos tätä oululais-sanaa sopii käyttää, on ehyt, tyylikäs kokonaisuus, jonka keskellä komeilee kaikkein hoidettuine erikoisuuksineen ylipormestarin virka-asunto. Entäpä jos Oulukin ostaisi tuollaisen vanhan tyyliä talon päämiehensä asua!

Senaatin ohi kävelin sitten tuttua Snellmaninkatua Snellmanille ja Säätytalolle päin. Niistä muistoista voisi kirjoittaa ainakin novellin, mikäpä ettei romaaninakin. Joka matkalla huomaa myös jotain uutta. Tutun Säätytalon katonrajassa kiinnitin nyt ensimmäisen kerran huomiota vuosilukuun 1890 ja silti olen kokenut tuossakin talossa yhtä ja toista, vaikka en kuulukaan säätyvaltiopäivien ikäluokkaan.

Tästä sopiinkin siirtyä Mariankatu 24:ään, porras C, I eliikkä II kerros, Ilmari Kianto. Terveisiä!

Iki-Kianto, joka äskettäin, syystalvesta, esiintyi runouden joulumarkkinoilla siinä kuin vähän seitsemänkymmentä vuotta nuoremman (totta se on: Ilmari Kiannon kauneimmat runot, Otava, toimittanut ja alkusanalla varustanut Uolevi Kianto), oli ihan ihtesä näköinen, mutta silti paremman näköinen kuin viimeksi, syyskesästä, jolloin hän vasta oli toipumassa vaikeasta sairaudesta, Suomussalmella yllättäneestä sokeritaudista. Pitkälläan mestari nyt kyllä oli, mutta muuten ei olisi ikänä uskonut melkein 91-vuotiaaksi. Valkea, hyvin hoidettu pukinparta. Kasvojen kysyvä ilme vaihtui iloiseksi huudahdukseksi, kun kuuli, että Oulusta — no, oululaisestahan Ilmari K. käy siinä kuin joku toinenkin. "Me tässä on Churchill'in kanssa kilpailtu... nuorempi se taisi olla..."

Siitä se alkoi. Hetken päästä oltiin toisessa päivän aiheessa. Iki rupesi kertoilemaan, miten-kä hän Ståhlbergin kanssa matkusti Suomussalmelta joillekin osakunnan kesäjuhille Ouluun. Ståhlberg oli siihen aikaan protokollasihteeri. Iki-Kianto makusteli sanaa: protokollasihteeri, ja ikäänkuin hoksaten, että minä olen poikanen sellaisten sihteereiden rinnalla, rupesi selittämään, että niitä oli sellaisia siihen aikaan, protokolla... Sanoinkin, että siitä sen saa matkan vuosiluvunkin äkkiä, ei se K. J. kauan yhdessä virassa viipynyt, menestyvä mies. Niin ne Suomussalmen papinpojat, protokollasihteeri ja vajat kymmenen vuotta nuorempi runoilija, olivat tulleet alas Muhoksen Valkolaan saakka, majataloon. Hevosellako, kysyin, vai? Ilmeni, että tervaveneillä oli tultu kosket. Ja kun yritin tarjota kievarkyitä siitä alaspäin, korjasi Iki, että laivalla, niitä kulki sellaisia alas jokea. Ehdotin Lempiä tai Lainetta. Molemmat kelpasivat ikämiehelle. Muhoksen Valkolasta oli melkoinen juttu. Oulussa ajettiin vuosikalla Kurkelanrannasta Raattiin, sinne kesäjuhille.

Kun oltiin Oulussa, kysyin, muistellen sitä edellispäivän Mustosen saunaa, muistiko mokomaa. Tottahan muisti, mutta ei ollut ihan varma, oliko se juuri siinä samassa Mustosen talossa, missä hän ylioppilasvuotensa asui. Osoite oli tuohon aikaan Köyhäinhuoneenkadun n:o 33, nykyisin Koulukatu 43, saunan osoite taas Köyhäinhuoneenkadun eteläpäätä (siinä oli-kin jo silloin Kakaravaaran laita). Entäpä Torikadun Lipponen, muistiko sen. Miksikäpä ei olisi muistanut, vaunumaakari Lipponen, Heikki. Siellä asui koko sisarusjoukko.

Jo useamman kerran mainitun "osotekalenterin" mukaan näyttää vaunumaakarin osoite ja siis samalla Suomussalmen papinlasten olleen Torikatu 45. Talohan on paikallaan sellaisenaan, voi sanoa, osoite nyt vain muutunut: 39. Ikämies oikein nauratti, kun kerroin, että siellä Torikadun varrella asuu Kustaa Lipponen, vähän nuorempi, joka muistaa isänsä tuonaikaiset vuokratulot, nämä suomussalmelaiset, erikoisen hyvin tuntui muistavankin. "Vaunumaakari", kysyi Iikoo. "Satulamaakari", ehdotin minä ja kysyin, saisinko viedä terveisiä. "Vie, vie!" kuului kehoitus. Sitten yritettiin muistella tarkemmin kuka mahtoi se Calannius olla, jonka Kustaa Lipponen muistaa tarkk'ampujan vormussa käyneen vapaa-aikanaan sisarusiaan tervehtimässä. Päädyttiin siihen, että Volomari se on ollut, Volmar, sittemmin upseeri, jonka esimerkiksi ja oikeaan (vaiko väärään?) aikaan tullut kortti aikanaan houkutteli myös nuoren runoniekkan sotilasuralle, hänen kohdalleen siis väärälle. Muisteltiin myös sitä Väinö-veljen merkilistä laivaa, josta Lipposen mestarikin on minulle kertonut, ihan omin voimin kouluaikana raudasta rakennettu, jossa oli höyrypannu ja kaikki, puilla kävi. Se oli sellainen konemestari jo koulupoikana. Laivaa, joka melkein sylen mittainen "pakeitin" pienoismalli, käytiin uittamassa siellä, siellä... (Merkillinen sattuma, että muistelen tätä tässä päivällään 95 vuotta tämän poismenneen mainion miehen syntymän jälkeen!)

Uittopaikka ei enää selvinnyt, en osannut kai ehdottaa oikeaa lahtea, kun kaikki on niin muutunut. Näin muisteli Kakaravaaran runoilija ja Korpi-Kainuun

lyyrikko Kruununhaan kodissaan. murisi "katiskaa", jolla jalkapäänsä oli peitetty, ettei peitonpaino olisi ollut liikaa, ja totesi, että varpaat kyllä vahvistuvat, kun pääsee Suomussalmelle ja saapi olla avojaloin... Sitä kesäähän me kaikki, että avojaloin...

P a n u

P.s. Syd. kiitokseni kauniista kirjeestä ent. Grönlundin talon asukkaalle, entiselle "Vattihuisin" koululaiselle! Kirjeestä selvisi, että pakinassani 29. 1. mainitsemani Grönlundin kievari on = Lanton talon nimellä tunnettu komea vanha kulmatalo Sepänkadun ja Isonkadun kulmassa, sama talo, josta, niinkuin kirjoittaja A. S. muistaakin, Hyttisville parikin kertaa on hauskasti pakissut U.S.ssa. Moninaisia kulttuurimuistoja! Vuoden 1899 Iso-Uusikatu 45:ttä vastaa siis nykyinen Isok. 49. Pitäisi aina olla myös "Vattihuisin" aikainen kartta! S:a